

Innst. 335 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:124 S (2014–2015)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Janne Sjølmo Nordås om tiltak for å redusere rovdyrproble- mene for samisk reindrift

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i representantfor-
slaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen igangsette en evaluering av rovviltpolitikkenes virkninger for samisk reindriftsnæring hvor også en sårbarhetsvurdering vil inngå.
2. Stortinget ber regjeringen stille midler til rådighet for ekstraordinære tiltak under kalvingsperioden for rein.
3. Stortinget ber regjeringen iverksette utvidet uttak av jerv i reinbeiteområdene på våren før kalving dersom kvotene på jerv ikke tas ut under lisensjakt.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav om antall ynglinger for de aktuelle rovdyr i samiske områder med bakgrunn i byrdefordelingsprinsippet.
5. Stortinget ber regjeringen etablere en stående jaktlisens på jerv i sørsamiske reinbeiteområder utenfor yngleområdene.
6. Stortinget ber regjeringen fastsette et bestandsmål for kongeørn som er mulig å sammenligne med den faktiske kartleggingen som pågår.

7. Stortinget ber regjeringen etablere en samlet kartlegging av forekomsten av kongeørn og havørn.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergbotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heikki Eidsvoll Holmås, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:124 S (2014–2015) som tar opp flere tiltak med sikte på å sikre situasjonen for sørsamisk tamreindrift som en oppfølging av rovviltforliket i 2011. Det er i forslaget vist til de store utfordringene med tap av dyr på grunn av rovdyr, og at det er behov for økt kunnskap om rovdyrpolitikkenes følger for reindriftsnæringen.

Komiteen vil påpeke at den rovdyrpolitikken som føres i Norge skal være i samsvar med rovviltforlikene fra 2004 og 2011, og innenfor rammen av Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og den todelte målsettingen om at vi skal ha rovdyr og beitedyr i Norge. All forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokal-

samfunns livskvalitet. Det er viktig å arbeide videre med målet om reduserte konflikter.

Komiteen vil videre vise til Dokument 8:163 S (2010–2011), pkt. 2.2.8, som sier:

«Det skal iverksettes nødvendige tiltak både innenfor rovdyrforvaltningen og reindriften med sikte på å sikre situasjonen for sørsamisk tamreindrift.»

Forslagsstillerne peker på behovet av økt kunnskap om rovdyrpolitikkenes følger for reindriftsnæringen, og effektive tiltak for å redusere rovdyrkonfliktene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, er enig i dette. De siste årene er det igangsatt flere prosjekter med mål om å få mer kunnskap om denne problemstillingen. I 2014 ble et nasjonalt overvåkingsprogram for tamrein startet opp med formål å overvåke og beregne produksjon og tap i reindriften som følge av rovvilt. Videre har Landbruks- og matdepartementet igangsatt en vitenskapelig gjennomgang av rovviltbestandenes betydning for ulike deler av landbruket, inkludert samisk reindrift, og som forventes ferdig i juni 2016. Statsråden skriver i sitt svarbrev til komiteen av 9. oktober 2015, som er vedlagt, at det ikke bør settes i gang en ny evaluering av samisk reindriftsnæring før de allerede igangsatte prosjektene er slutført og vurdert. Flertallet er enig i disse vurderingene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at alt for lite er gjort for å oppfylle rovviltforlikets pkt. 2.2.8 – om å hensynta den samiske befolkningens interesser i rovviltforvaltningen. Mange steder i landet opplever reindriftseiere et sterkt rovdyrpress blant annet fordi de driver reindrift i kjerneområder for flere av de store rovdyrene.

Dette medlem vil videre vise til at i kalvingsperioden opplever reindriften store tap av dyr på grunn av angrep fra rovdyr. Dette medlem er av den oppfatning at de konsekvensene som rovviltforliket har, særlig for den sørsamiske befolkningen, må gjennomgås.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at kombinasjonen av rovdyrangrep og tap på grunn av kongeørn gjør situasjonen for samiske næringsutøvere ekstra vanskelig.

Komiteens medlem fra Senterpartiet er av den oppfatning at dette ikke kan fortsette slik som i dag dersom reindriftsnæringa, og i særdeleshet den sørsamiske reindriften, skal kunne overleve.

Dette medlem registrerer at storsamfunnet synes å ha vanskelig for å ta disse problemstillingene

inn over seg, og at lite blir gjort for å forebygge og å redusere rovdyrangrep i reindriftsnæringa. Dette medlem mener en rekke tiltak kunne vært iverksatt for å oppfylle rovviltforlikets pkt. 2.2.8 – om tiltak for å sikre situasjonen for sørsamisk tamreindrift. Slike forebyggende tiltak vil ligge innenfor rovviltforlikets byrdefordelingsprinsipp.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå rovdyrpolitikkenes virkninger for samisk reindriftsnæring.»

«Stortinget ber regjeringen stille midler til rådighet for ekstraordinære forebyggende tiltak under kalvingsperioden for rein.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå antall ynglinger for de fire store rovdyrene i samiske områder og vurdere en reduksjon basert på byrdefordelingsprinsippet.»

Soneforvaltning

Komiteen vil peke på at det brukes betydelige midler over statsbudsjettet for å forebygge skade på husdyr og tamrein, og for å dempe konflikter. Hoveddelen av disse midlene fordeles til nemndene i de 8 rovviltregionene, og både privatpersoner, organisasjoner og kommuner kan søke om støtte til tiltak. Det er de regionale rovviltneemndene som prioriterer bruken av midlene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, merker seg at Stortingets føringer for en tydelig soneforvaltning er fulgt opp gjennom at alle rovviltneemndene er blitt bedt om at soneinndelingene skal forvaltes enda tydeligere. Etter rovviltforliket skal det være en lav terskel for å ta ut skadegjørere i prioriterte beiteområder, samtidig som det skal være en høyere terskel i yngleområder for rovvilt. Lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av rovvilt, herunder jerv. Videre utføres det hvert år skadefelling på jerv som et skadereduserende tiltak.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, merker seg at det de siste årene har vært vanskelig å holde

jervebestanden på det vedtatte målet, og er fornøyd med at regjeringen har gjort forskriftsendringer som åpner for nye virkemidler for å effektivisere jakten.

Dette flertallet mener det kan være rom for en enda tydeligere soneforvaltning enn i dag, men at dette ansvaret ligger hos de regionale rovviltmyndene. Nemndene fastsetter prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder, og har den nødvendige kunnskapen til å gjøre nødvendige avveininger mellom hensynet til beitenæringen og fastsatte bestandsmål.

Jerv

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, viser til at jerv er en totalfredet art i Norge, men at det eksisterer unntaksbestemmelser både i internasjonale forpliktelser og nasjonale lovverk for å tillate felling etter nærmere vilkår. Etter naturmangfoldloven kan felling av jerv tillates for å avverge skade på husdyr og tamrein, men at uttak ikke skal true bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen måte. Flertallet mener av den grunn det ikke kan åpnes opp for en stående jaktlisens på jerv i sørsamiske reinbeiteområder utenfor yngleområdene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen utvide uttaket av jerv i reinbeiteområdene før kalving dersom kvotene på jerv i regionen ikke er tatt ut under den ordinære lisensjakten.»

«Stortinget ber regjeringen etablere en stående fellingstillatelse på jerv i sørsamiske reinbeiteområder utenfor rovdyrsonen.»

Kongeørn

Komiteen har merket seg at Stortinget i 2004 vedtok et bestandsmål for kongeørn på 850–1200 hekkende par, og at kongeørn fra 2012 er en del av det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Det er viktig å ha gode og dokumenterte tall på bestanden av kongeørn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, viser til at Rovdata i 2015 la frem nye tall, som viser at det de siste fem år har vært 963 hekkende par med kongeørn i Norge. Flertallet har merket seg at det oppdaterte bestandstallet viser at bestanden er innenfor det målet Stortinget har vedtatt, og mener at det derfor ikke er grunnlag for å vurdere et nytt bestandsmål for kongeørn. Flertallet viser til statsrådets svarbrev til ko-

miteen av 9. oktober 2015, og tar dette til etterretning.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil også peke på de foreløpige konklusjonene i «Midt-Norge prosjektet på kongeørn som tapsårsak for sau og lam», gjennomført i regi av NINA i Rødsjø beiteområde i 2014 og 2015. Resultatene viser at kongeørn forårsaker betydelige tap av lam i området, og at 5–6 pst. av lammene som ble sluppet på beite, ble tatt av kongeørn.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti, viser til at tidligere studier i Norge har funnet betydelige lavere tap til kongeørn (0–2,5 pst.).

Komiteen ber om at prosjektet på Fosen og i Troms videreføres. Dette for å sikre mer kunnskap om kongeørn som skadevolder på beitedyr.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er kjent med at Klima- og miljødepartementet vurderer om det skal gjøres endringer i forvaltningen av kongeørn, og at det allerede er satt i gang en prosess der Kontaktutvalg for rovviltforvaltning er bedt om en uttalelse i saken. Flertallet er opptatt av at kongeørn er en fredet art, men at det er viktig å ha lave tap av sau og tamrein til kongeørn, og at det skal ytes full erstatning der beitedyr er drept til kongeørn.

Flertallet ber Klima- og miljødepartementet sende på høring forslag til endringer av bestemmelsene om skadefelling, som målrettet kan bidra til færre tap av beitedyr til kongeørn i områder med særskilt skadeomfang.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ber regjeringen også igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket. En ordning begrenses til områder på Fosen-halvøya og i Troms, hvor kongeørn er stedvis en stor utfordring for beitedyr. En slik forsøksordning vil bidra til verdifull kunnskap om forvaltningspraksis.

Komiteens medlem fra Senterpartiet ser positivt på et prøveprosjekt om kongeørn på Fo-

sen og i Troms, men er overrasket over at det indirekte sås tvil om resultatene fra prosjektet i Fosen. Disse synes, etter dette medlems mening, å være udiskutable. Dette medlem mener et prosjekt om kongeørn også må omfatte Namdalen med særlig fokus på virkningene kombinasjonen jerv, bjørn og kongeørn har for reindriften.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at også Namdalen inkluderes i forsøksordningen for forvaltning av kongeørn, med særlig fokus på virkningene kombinasjonen jerv, bjørn og kongeørn har for reindriften.»

Dette medlem viser til at Fylkesmannen ikke kan gi fellingstillatelse av kongeørn utelukkende for å forhindre fremtidige skader ifølge rovviltforskriften § 12. Dette medlem mener at både de store utfordringene med tap av beitedyr, og bestandssituasjonen for kongeørn tilsier at fellingstillatelse må kunne gis før en skadesituasjon er oppstått.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å endre rovviltforskriften § 12 slik at fellingstillatelse på ørn skal kunne gis før en skadesituasjon er oppstått.»

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne er godt fornøyd med at antallet kongeørn har økt gjennom aktiv naturforvaltning, slik at vi i dag har en livskraftig kongeørnbestand. Disse medlemmer vil advare mot å gjøre endringer i skadefellingsbestemmelsene nå.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå rovdyrpolitikkenes virkninger for samisk reindriftsnæring.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen stille midler til rådighet for ekstraordinære forebyggende tiltak under kalvingsperioden for rein.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gjennomgå antall ynglinger for de fire store rovdyrene i samiske områder og vurdere en reduksjon basert på byrdefordelingsprinsippet.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utvide uttaket av jerv i reinbeiteområdene før kalving dersom kvotene på jerv i regionen ikke er tatt ut under den ordinære lisensjakten.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen etablere en stående fellingstillatelse på jerv i sørsamiske reinbeiteområder utenfor rovdyrsonen.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sørge for at også Namdalen inkluderes i forsøksordningen for forvaltning av kongeørn, med særlig fokus på virkningene kombinasjonen jerv, bjørn og kongeørn har for reindriften.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen om å endre rovviltforskriften § 12 slik at fellingstillatelse på ørn skal kunne gis før en skadesituasjon er oppstått.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:124 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Janne Sjelmo Nordås om tiltak for å redusere rovdyrproblemene for samisk reindrift – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 31. mai 2016

Ola Elvestuen
leder

Eirik Milde
ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 9. oktober 2015

Svar vedrørende Representantforslag 124 S (2014-2015)

Jeg viser til brev datert 21. september 2015 der Energi- og miljøkomiteen ber om min uttalelse til Dokument 124 S (2014-2015) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Janne Sjelmo Nordås om tiltak for å redusere rovdyrproblemene for samisk reindrift. I tillegg er det foreslått to endringer når det gjelder overvåking av kongeørn og havørn.

Regjeringen fører en politikk som er i samsvar med rovviltforlikene av 2004 og 2011. Det betyr at vi fører en politikk innenfor rammen av Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og den todelte målsettingen om at vi skal ha rovdyr og beitedyr i Norge. All forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Det er viktig å arbeide videre med målet om reduserte konflikter.

Under følger en gjennomgang av de ulike forslagene i Representantforslag 124 S (2014-2015).

1. Stortinget ber regjeringen igangsette en evaluering av rovviltpolitikkenes virkning for samisk reindriftsnæring hvor også en sårbarhetsvurdering vil inngå.

De siste årene er det igangsatt flere prosjekter med mål om å få mer kunnskap om hvordan rovvilt påvirker reindriftsnæringen.

I 2009 nedsatte Klima- og miljødepartementet, i samråd med Landbruks- og matdepartementet, en arbeidsgruppe som skulle vurdere tiltak og gi råd til myndighetene for å bedre situasjonen for den sørsamiske tamreindriften i Nord-Trøndelag. Rapporten fra arbeidsgruppa om reduksjon av konfliktnivået rovdyr-reindrift i Nord-Trøndelag ble levert departementene i september 2009.

Noen av konklusjonene og anbefalingene arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr-tamreindrift i Nord-Trøndelag kom frem til resulterte i at Klima- og miljødepartementet i 2011 startet et forskningsprosjekt på tamrein og rovvilt i sørsamiske områder. Målet var at kunnskapen fra forskningsprosjektet kunne gi et vesentlig bidrag til å redusere konflikten mellom rovvilt og tamreinnæringen i Midt-Norge. Forskningsprosjektet ble finansiert for siste gang i 2015, og har resultert i publikasjoner om blant

annet tapsårsaker i reindriften, beitegrunnlaget og reintall, driftsoptimalisering og klimapåvirkning, og er en oppfølgingen av rovviltforlikets punkt 2.2.8.

Gjennom reindriftsavtalen har Regjeringen gjort flere grep for å fremme slakteuttaket slik at reindriften høster av overskuddet slik den nevnte forskningen anbefaler. Blant annet er kravet til avgiftspliktig salg av reinkjøtt for å få tilskudd økt i flere områdene. Videre er satsene for kalveslaktetilskuddet økt betydelig, nettopp for at mest mulig av kalveproduksjonen skal tas ut. Fylkesmannen er også klar i sin veiledning om at slakteuttaket er det beste tiltaket i reindriften for å redusere tap av kalv.

Arbeidet med å etablere et nasjonalt overvåkingsprogram for tamrein startet opp i 2014. Overvåkingsprogrammet skal overvåke og beregne produksjon og tap i reindriften som følge av fredet rovvilt og ressursbegrensning, og skal bidra til at det utbetales riktig erstatning for tamrein tapt til rovvilt. Informasjon fra overvåkingsprogrammet er tilgjengelig via Reinbase.no.

Ansvar for norsk rovviltforvaltningen ligger hos Klima- og miljødepartementet, mens Landbruks- og matdepartementet har ansvaret for reindriftsnæringen. For å få nærmere kunnskap om hvordan rovviltbestandene har påvirket utviklingen i landbruket, har Landbruks- og matdepartementet bedt sitt kunnskapsstøtteinstitutt Norsk Institutt for Bioøkonomi om å gjennomføre en vitenskapelig gjennomgang av rovviltbestandenes betydning for ulike deler av landbruket. Denne gjennomgangen vil også omfatte samisk reindrift, og skal være ferdig i juni 2016.

Dette viser at det er hentet inn mye kunnskap de siste årene om rovviltets påvirkning på samisk tamreindrift. I tillegg antas det at Landbruks- og matdepartementet sin landbruksfaglige utredning, som igangsettes denne høsten, vil skaffe mer informasjon om rovviltets betydning for tamreindrift. Jeg mener derfor det på nåværende tidspunkt ikke bør settes i gang en ny evaluering av samisk reindriftsnæring før de allerede igangsatte prosjektene er slutført og vurdert.

2. Stortinget ber regjeringen stille midler til rådighet for ekstraordinære tiltak under kalvingsperioden for rein.

Posten til forebyggende og konfliktdempende tiltak (kap. 1420 post 73) har økt betydelig fra 32 000 000 kroner i 2005 til 70 051 000 kroner i forslaget for 2016. Posten ble for budsjettåret 2015 styr-

ket med 3,5 mill kroner. For budsjettåret 2016 er det på posten lagt inn en prisjustering på 2 mill. kroner. Hoveddelen av FKT-midlene fordeles til rovviltneemndene i de åtte rovviltregionene. Det er neemndene som prioriterer bruken av midlene til ulike tiltak i den enkelte region og fordeler til hver enkelt Fylkesmann i de tilfeller der det er flere fylker i samme region.

Det brukes årlig betydelige midler til tiltak for å forebygge skade på husdyr og tamrein og for å dempe konflikter. Dette reguleres gjennom forskrift om tilskudd i forbindelse med rovviltskader. Kalving i gjerde er et eksempel på tiltak med direkte tapsreducerende effekt i tamreindriften og som kan dekkes gjennom denne tilskuddsordningen. Både privatpersoner, organisasjoner og kommuner kan søke om støtte til tiltak. Jeg har tillitt til de prioriteringer forvaltningen gjør ved behandling av søknader om tilskudd til forebyggende tiltak.

Jeg kan på denne bakgrunn ikke se at det på nåværende tidspunkt er behov for å stille ytterligere midler til rådighet.

3. Stortinget ber regjeringen iverksette utvidet uttak av jerv i reinbeiteområdene på våren før kalving dersom kvotene på jerv ikke tas ut under lisensjakt.

Rovviltforliket setter ganske klare rammer for rovviltforvaltningen, men denne regjeringen har sagt at den ønsker å benytte seg av det handlingsrommet som finnes i rovviltforliket for å redusere konfliktnivået. Regjeringen jobber aktivt med tapsreducerende grep i rovviltforvaltningen.

I tråd med rovviltforliket skal lisensfelling være hovedvirkemiddelet i bestandsregulering av rovvilt, herunder jerv. Lisensfelling har imidlertid de siste årene ikke vært effektiv nok til å holde jervebestanden på det vedtatte målet. Etter hiuttak i fjor lå vi akkurat på bestandsmålet. I år er det registrert 65 ynglinger av jerv, hvorav 17 er tatt ut i forbindelse med hiuttak. Dermed ligger vi i år ni ynglinger over det nasjonale bestandsmålet for jerv. En sentral utfordring er å skape motivasjon blant jegere til å drive lisensfelling. Dette er noe regjeringen jobber med, og vi har et godt samarbeid med Norges Jeger- og Fiskerforbund. Regjeringen har også nylig gjort forskriftsendringer for å prøve ut nye praktiske virkemidler som kan gjøre lisensfelling av jerv mer effektiv i syv områder fordelt over hele landet. De nye virkemidlene omfatter blant annet bruk av kunstig lys på åte for jerv og bruk av elektronisk overvåking av fangstbå. I tillegg har vi åpnet for at kommunen etter søknad kan gi tillatelse til bruk av snøscooter på vinterføre for utkjøring av åte og åtebuer i forbindelse med felling av jerv og for utkjøring og tilsyn med jervebåser.

Foruten lisensfelling, utføres det hvert år skadefelling på jerv i stor utstrekning som et skadereducerende tiltak for husdyr og tamrein. Ekstraordinære uttak av jerv gjennom hiuttak der mordyr og/eller hvalper tas ut utgjør den største andelen av disse uttakene. Stortingets føringer om en tydelig soneforvaltning er grunnleggende for hvor forvaltningen skal iverksette ekstraordinære uttak. Landbruks- og matministeren og jeg har i tråd med rovviltforliket bedt alle landets rovviltneemnder vurdere om soneinndelingene kan forvaltes enda tydeligere. En tydelig soneforvaltning er en forutsetning for at vi kan ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. Det innebærer også at vi skal arbeide for å lykkes bedre med gjennomføringen av felling når tillatelse til uttak er gitt. I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæring og andre interesser skal i slike områder tilpasse seg rovdyreens tilstedeværelse.

Tilnærmet hele Norges areal fra Elgå i Hedmark og nordover er tamreinområder. Også i tamreinområdene skal rovviltforvaltningen skje ved en tydelig soneforvaltning mellom prioriterte yngleområder for rovdyr og prioriterte beiteområder. I prioriterte yngleområder for rovdyr skal det legges til rette for tiltak som gjør at tamreindriften kan kombineres med oppnåelse av bestandsmålene for rovdyr. I brev 12. mars 2015 til alle rovviltmyndighetene om videre oppfølging om tydelig soneforvaltning og høy beredskap har jeg derfor tydeliggjort hvordan tamreinområder skal følges opp. I brevet skriver jeg blant annet:

«Det er rovviltneemndene som gjennom sine forvaltningsplaner har ansvaret for å tilrettelegge for best mulige og forutsigbare løsninger i de enkelte regioner. I forvaltningsplanen skal det være et skille mellom områder der rovdyr skal ha prioritet og områder der beitedyr skal ha prioritet. Grunnet de store rovdyrene behov for tilstrekkelige leveområder og kalvingsområdenes antall og størrelse vil det i mange tilfeller være overlapp mellom prioriterte yngleområder for rovdyr og kalvingsområder for tamrein. I slike tilfeller vil det normalt ikke være hensiktsmessig eller praktisk gjennomførbart å skille ut kalvingsområder for tamrein som prioriterte beiteområder når det er mål om yngling av rovdyr i det samme eller nærliggende områder. Befinner et kalvingsområde seg i et prioritert yngleområde for rovdyr fastsatt i forvaltningsplanen er utgangspunktet at reindriften skal tilpasses rovviltforekomsten i området. Det er derfor viktig at det arbeides videre med forebyggende tiltak i slike områder.

Kalvingsområdene for tamrein er imidlertid i en spesiell situasjon, da kalvingstida er en særlig sårbar periode for rovdyrskader. Det er derfor viktig både med langsiktig arbeid og planlegging, men også en høy beredskap med mål om rask avklaring av akutte skadesituasjoner. Dette innebærer at det for å forebygge rovdyrskader skal være en lavere terskel for å ta ut rovdyr i kalvingstida også i prioriterte yngleom-

råder enn det ellers ville ha vært i slike områder. Når det foreligger rom innenfor rammen av bestandsmålet for aktuell rovviltart, og øvrige omstendigheter talar for at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning, skal felling av skadegjørere i kalvingsområdene vurderes også i tilfeller hvor området samtidig er et prioritert yngleområde for rovdyr.»

Rovviltforliket sier at det i de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Det er imidlertid en rekke andre faktorer som kan være begrensende og som gjør at diskusjonen om ”uttak av resterende lisensfellingskvote” ikke kan gjøres til en rent matematisk øvelse. Det er blant annet flere eksempler på at kvotene er satt høyere enn det antall rovdyr som faktisk er påvist i området. I mange tilfeller kan det også være slik at lisensfellingskvote i et område omfatter de samme dyrene som det er gitt kvote på i andre områder. Videre vil det ikke gi noen mening å iverksette fellingsforsøk før et individ av en rovviltart faktisk er påvist tilstedeværende i et aktuelt område om våren. Vær- og føreforhold er også avgjørende for å kunne gjennomføre rasjonelle og effektive ekstraordinære uttak. I tillegg er sikkerhet for personellet som skal utføre uttakene helt avgjørende.

Generelt vil jeg si at Miljødirektoratet og Statens naturoppsyn følger opp de ekstraordinære uttakene av jerv på en god måte. Det legges hvert år ned svært mye innsats for å gjøre uttak for å hindre skade på husdyr og tamrein.

4. Stortinget ber regjeringen gjennomgå krav om antall ynglinger for de aktuelle rovdyr i samiske områder med bakgrunn i byrdefordelingsprinsippet.

I tråd med rovviltforliket av 2011 skal soneinndelingen forvaltes tydelig. Fastsatte prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder har blant annet som formål å gi en mer forutsigbare rammebetingelser for forvaltningen av rovdyr og for beitenæringene, og er styrende for virkemiddelbruken i rovviltforvaltningen.

Jeg mener det er rom for å føre en tydeligere soneforvaltning enn i dag. I brev 21. mai 2014 fra landbruks- og matministeren og meg selv om en tydeligere soneforvaltning i rovviltforvaltningen, viser vi blant annet til at rovviltneemdene bør vurdere overlappende yngleområder for de ulike rovviltartene. Dette vil kunne gjøre at virkemiddelbruken, både når det gjelder forebyggende og konfliktdempende tiltak og uttak av rovvilt, kan bli mer presis og kostnadseffektiv, noe som igjen vil kunne gi reduserte tap og

konflikter. Videre har forskning på gaupe og jerv vist at det totale tapsomfanget på beitedyr kan reduseres ved å forvalte disse to artene i samme områder. I tilfeller der en nemnd velger å fordele de prioriterte yngleområdene for de ulike artene de har bestandsmål for over tilnærmet hele regionen, vil derimot en større andel av beitenæringen bli berørt. Det vil følgelig være nødvendig med forebyggende tiltak og tilpasninger til en fast forventet rovviltforekomst i en større del av regionen. Dermed vil bruken av midlene spres over større arealer og man vil lett få en mindre effektiv ressursbruk og manglende måloppnåelse. På generelt grunnlag mener jeg derfor byrdefordelingsprinsippet ikke er i overensstemmelse med de føringer Stortinget har lagt i rovviltforliket av 2011, samtidig som det vil øke konfliktnivået og medføre en mindre effektiv ressursbruk.

Videre ønsker jeg å peke på at regjeringen i tråd med rovviltforlikets punkt 2.1.19 har iverksatt en evaluering av regional forvaltning og regionale bestandsmål. Norsk institutt for naturforskning har fått oppdraget. Arbeidet skal være ferdig i 2016. Denne evalueringen skal gi grunnlag for en ny vurdering av ordningen med regionale rovviltneemder, samt fordelingen av de nasjonalt fastsatte bestandsmålene på de ulike regioner. De nasjonale bestandsmålene vedtatt av Stortinget ligger fast i tråd med rovviltforliket.

5. Stortinget ber regjeringen etablere en stående jaktlisens på jerv i sørsamiske reinbeiteområder utenfor yngleområdene.

Av rovviltforliket i 2011 følger det at rovviltforvaltningen blant annet skal skje innenfor rammen av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Jerv er en totalfredet art i Norge. Samtidig åpner unntaksbestemmelsene både i våre internasjonale forpliktelser og nasjonale lovverk for at felling kan tillates når nærmere vilkår er oppfylt. Konkret så åpner naturmangfoldloven for at felling av jerv kan tillates blant annet for å avverge skade på husdyr og tamrein. Slike vedtak kan imidlertid bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Dette vil være situasjonsbetinget, og det må derfor gjøres en konkret vurdering av disse momenter samt skadepotensialet i hvert enkelt tilfelle.

Forslagsstillerne ber her i praksis om at det åpnes for fri jakt på jerv utenfor forvaltningsområdene for ynglende jerv. Det eksisterer ikke noe hjemmelsgrunnlag for å kunne tillate dette, og det vil heller ikke være i overensstemmelse med våre forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Jeg mener det på denne bakgrunn ikke vil være aktuelt å følge opp forslaget.

6. Stortinget ber regjeringen fastsette et bestandsmål for kongeørn som er mulig å sammenligne med den faktiske kartleggingen som pågår.

Stortinget vedtok i rovviltforliket fra 2004 et bestandsmål på 850-1200 hekkende par av kongeørn i Norge. I rovviltforliket fra 2011 vedtok Stortinget at kongeørn må inngå i det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt på lik linje med de store rovdyrene. Fra og med 2012 har kongeørn vært en del av overvåkingsprogrammet.

Det har vært flere diskusjoner om kongeørn de senere år, men kunnskapen om bestandens størrelse har vært mangelfull. Det har derfor vært viktig for denne regjeringen å få et oppdatert bestandstall for å øke sikkerheten knyttet til størrelsen på bestanden. Dette har også vært etterspurt av mange andre. Rovdata har nå lagt frem nye tall som viser at vi de siste fem år har hatt 963 hekkende par med kongeørn i Norge. Det oppdaterte bestandstallet viser altså at bestanden er innenfor det målet Stortinget har vedtatt.

I mars 2014 ba Energi- og miljøkomiteen om klima- og miljøministerens uttalelse til et representantforslag om tiltak for å oppfylle rovviltforliket. Flsteparten av punktene i representantforslaget ble også stilt i et brev til Klima- og miljødepartementet fra rovviltnemndene. Komiteen kom med sin innstilling til representantforslaget 15. mai 2014. Saken ble behandlet i Stortinget 20. mai 2014. I energi- og miljøkomiteens innstilling (Innst. 197 S (2013-2014)) står blant annet:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, viser til brev fra klima- og miljøminister Tine Sundtoft, sendt komiteen 21. mars 2014, som er vedlagt, hvor hun understreker at regjeringen fører en politikk som er i samsvar med rovviltforliket, og hvor hun peker på at det er viktig å arbeide videre med målet om reduserte konflikter.

Flertallet støtter denne tilnærmingen, og vil påpeke at det er helt avgjørende med konfliktdepnende tiltak i rovviltforvaltningen.

Flertallet viser til at representantforslaget, Dokument 8:23 S (2013–2014), fremmer forslag om tiltak for å oppfylle rovviltforliket. Flertallet er av den oppfatning at flere av forslagene som fremmes vil kunne åpne deler av rovviltforliket på nytt.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, legger både prinsippene i vedtaket fra 2004 og forliket fra 2011 til grunn, og har ingen intensjoner om å rokke ved den enigheten som den gang ble oppnådd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, vil derfor ikke anbefale å vedta forslagene fremsatt i Dokument 8:23 S (2013–2014).»

Jeg mener at et nytt bestandsmål for kongeørn vil være å åpne rovviltforliket på nytt. Jeg er derfor av en oppfatning at det ikke bør fastsettes et nytt bestandsmål for kongeørn.

7. Stortinget ber regjeringen etablere en samlet kartlegging av forekomst av kongeørn og havørn.

Kongeørn er en del av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Som det er vist til under spørsmål 6, så har rovdata tidligere i år lagt frem nye tall som viser at vi de siste fem år har hatt 963 hekkende par med kongeørn i Norge. Dette er innenfor det bestandsmålet Stortinget har vedtatt.

Når det gjelder kunnskap om havørnens rolle som skadevolder på tamrein og husdyr, så er det fra 1980-tallet og fram til i dag undersøkt om lag 150 000 innmeldte kadaver. Blant disse er det ingen påviste havørnskader. I en rapport fra en arbeidsgruppe i Nord-Trøndelag, der blant annet representanter fra flere av reinbeitedistriktene i fylket var representert, vurderte gruppa det slik at tapsproblematikken i reindrifta ikke kan forklares ut fra økte havørnbestander. På bakgrunn av dette mener jeg derfor at en kartlegging av havørn som skadegjører på tamrein vil være lite hensiktsmessig og samfunnsøkonomisk ulønnsomt.